

Katedra dokumentární tvorby**Posudek teoretické diplomové práce – magisterské**

Autorka práce: **Lumír Košař**

Název práce: **Autentický paradox**

Posudek oponenta

Autor (jméno, příjmení, pracoviště): **Petr Kubica, KDT FAMU**

Hodnocení obsahu a výsledné podoby teoretické diplomové práce:

Vhodnost zvoleného cíle a přístupu práce **Hodnocení A / Autor se věnuje pojmu „autenticita“, který často slouží pro charakterizaci dokumentární tvorby. Svůj záběr významně rozšiřuje i o promýšlení obrazů, sdílených na sociálních sítích.**

Relativní úplnost zpracované literatury ke zvolenému tématu **Hodnocení A / Diplomant se opírá o historiografické a literárně teoretické texty, uměnovědné akademické práce i o poznatky z výzkumu.**

Schopnost kriticky vyhodnotit a použít odbornou literaturu **Hodnocení A / Poznatky nabyté četbou využívá autor pro výkladové pasáže. V textu také využívá původní hloubkový rozhovor s digitální antropoložkou.**

Logičnost struktury práce, souvislost jejich kapitol a jejich proporce **Hodnocení C / Jakkoli má práce logickou stavbu a postupuje od historického výkladu k úvahám nad „autenticitou“ v době sociálních sítí, tak získané poznatky nedokáže přesvědčivě aplikovat na dokumentární tvorbu.**

Jazyková a stylistická úroveň práce **Hodnocení A / Autor střídá teoretizující úvahy s popisy osobní zkušenosti zaměstnance v marketingových odděleních a uživatele sociálních sítí.**

Dodržení citační normy (pokud se v textu opakovaně vyskytují přejaté pasáže bez udání zdroje, práce nemůže být doporučena k obhajobě) **Hodnocení A / Všechny převzaté texty jsou citovány správně.**

Obrazové přílohy v dostatečném rozsahu, oprávněnost a vhodnost příloh, grafická úprava **Hodnocení A / Přílohou práce je rozhovor s výzkumníci M. Heřmanovou. K textu nejsou připojeny obrazové přílohy.**

Původnost práce, přínos k rozvoji oboru **Hodnocení C / Navzdory vhodně zvolenému cíli se autorovo velké úsilí povětšinou mívá s dokumentární tvorbou. Pojem autenticity je k ní sice průběžně vztahován, ale není skrze ni zkoumán.**

Celkové hodnocení diplomové práce (A-F) Navrhuj hodnocení „B“

(vysvětlivky hodnocení: A = výborný výkon převyšující daná kritéria, B = nadprůměrný výkon s minimem chyb, C = průměrný výkon s přijatelným počtem chyb, D = přijatelný výkon s větším počtem chyb, E = výkon vykazující minimální naplnění kritérií, F = nepřijatelný výkon)

Doporučení:

Vlastní slovní hodnocení teoretické diplomové práce obsahuje odstavec shrnující obsah práce a její závěry; rozvádí detailněji hodnocení dílčích kritérií uvedených výše, zejména zdůvodnění známek D, E, F; vyzdvihuje přednosti práce, zvláště v případě hodnocení A, B; formuluje otázky, k nimž se student/ka musí při obhajobě vyjádřit; na závěr uvádí jednoznačné vyjádření, zda autor prokázal či neprokával schopnost samostatné tvůrčí činnosti ve své oblasti výzkumu, zda jeho práce splňuje či nespĺňuje požadavky standardně kladené na diplomové práce, zda vedoucí/oponent práci doporučuje či nedoporučuje k obhajobě a jakou známku navrhuje. Slovní hodnocení má typicky rozsah 1 normostrany; v případě práce bez výtek může být i kratší. U prací, kde není co vytýkat, je namíste položit doplňující otázku ve smyslu, kam by uchazeč pokračoval v dalším výzkumu.

Vlastní slovní hodnocení teoretické diplomové práce:

Inspirován předloženou teoretickou prací, jež v sobě spojuje rozsáhlé výkladové pasáže s autorovými zápisky, pracovními i diváckými, resp. uživatelskými, zadal jsem do databáze vysokoškolských kvalifikačních prací Theses slovo "autenticita". Výpis z vyhledávání mi na první stránce nabídl mj. tyto názvy závěrečných prací: "Autenticita v instagramovém světě krásy", "Autenticita jako významný faktor rozvoje vybrané destinace cestovního ruchu", "Šamanismus Nového věku a jeho autenticita", "Vrcholový sport a autenticita", "Fake, autenticita a informace dříve a nyní" a "Autenticita ve vietnamských stravovacích zařízeních v Praze". Diplomek, které mají ve svém názvu slovo "autenticita" je přes sto z různých oborů a vedle autenticity ve filmu zkoumají také autenticitu kávy, koření, vína, poezie. Už z toho je zřejmé, že "autenticita" či "autentický" je obecně sdílený pojem, v němž se z různých stran sbíhají dobově podmíněné představy o věrohodnosti, pravdivosti nebo ryzosti. Například v jedné holešovické kavárně nalévají limonády do zavařovacích sklenic, aby si hosté vzpomněli na ty pravé kompoty z babiččiny spíže. Autenticita se stala pojmem obecně sdíleným v rovině dojmů a pocitů, což neznamená, že nejsou obory, kde to slovo stále označuje něco konkrétního. Když čeští vinaři mluví o "autentickém víně", tak všichni vědí, že při jeho pěstování se nesmí používat herbicidy, insekticidy, fungicidy a syntetická hnojiva; v tomto oboru platí shoda na tom, co slovo autentický jednoznačně vyjadřuje. Tím se dostáváme k dokumentární tvorbě, s níž je slovo "autenticita" velmi často spojováno, jakkoli to není atribut, který by pro ni měl jakýkoli hodnotový význam. Přesto autenticita běžně slouží jako kategorie pro argumentaci ve filmové kritice, jako s kategorií se s ní někdy nakládá filmová poetika, svoji roli může hrát při popisu identity autora a jeho vztahu ke skutečnosti. Lumír se ve své práci rozhodl zkoumat "požadavek hodnoty autenticity perspektivou proměn, kterými podle teorie post-autenticity tento pojem v současné mediální krajině prochází." V první části pojem autenticita vykládá s důrazem na to, jak se představy o autenticitě obrazů dokumentujících realitu konstruovaly. Na to navazuje představením teorie post-autenticity a v závěru přichází s vlastní teorií "autentického paradoxu." Nejen pro volbu dvou stejných slov, ovšem v jiném pořadí, které podmiňuje význam jejich spojení, zmíním sborník sestavený Julií Straub *Paradoxy autenticity (Paradoxes of authenticity: studies on a critical concept, 2012)*, v němž přispěvatelka Aleida Assmann nabízí několik množin pro diferencovaný výklad tohoto pojmu: autenticitu v kontextu písemných pramenů a dokumentů, v kontextu událostí, v kontextu uměleckých děl a hmotných objektů a autenticitu v kontextu pravého „já“ každého člověka. Lumír k autenticitě přistupuje ze široka, neomezuje se na dokumentární film a velkou pozornost věnuje tzv. autentickým sdělením

v marketingu, a především na sociálních sítích. Nezkoumá tedy autenticitu na příkladech konkrétních uměleckých děl, ale celého vesmíru distribuovaných obrazů, kde je autenticita mimo jiné vnímána jako "komodita na trhu s pozorností". To je velké úskalí předkládané práce, která sice poměrně důsledně zkoumá historický vývoj pojmu autenticita, či proměnu dobových požadavků s ním spjatých, ale důsledně se nevěnuje žádnému dokumentárnímu filmu jako svébytnému uměleckému dílu, přičemž se ale k dokumentární kinematografii průběžně vrací. Jenže místo zevrubného zkoumání toho, jak je v současné filmové tvorbě s prvky tzv. autenticity (přímé, navozované, imitované) zacházeno (výjimkou je citát z teoretické práce Viery Čakányové o filmech bratří Dardennů), zda vůbec lze takové slovo užívat a co znamená, neboť pořád jde o onu shodu na jeho významu, se ocitáme v poli zkušenosti uživatele sociálních sítí, která je ale v obecné rovině na dokumentární tvorbu zpětně přikládána, čemuž nasazuje korunu rozhovor s digitální antropoložkou Heřmanovou, jejíž rigidní přístup k dokumentární tvorbě vede k jejímu omezení na etnografický film jako kdyby snad relevantní hodnotou byla jakási autentická autenticita autentičtější než neautentická autenticita vlastní většině současných dokumentů, které paní Heřmanovou tak rozčilují. Jenže rozptýlenost digitálního světa a jím generovaných obrazů má s uměleckou tvorbou společného jen velmi málo. Sociologické zkoumání skupiny uživatelů sociálních sítí se teorie uměleckého díla dotýká zdálky a je v podstatě nemožné vyvozovat z toho vůči němu jakékoli závěry. Tím nechci zpochybňovat autenticitu Lumírova zápasu s autenticitou. Vychází z osobní a pracovní zkušenosti, přemýšlí o ní sám i s pomocí historických exkurzů, své zážitky konfrontuje s teoretickými pojednáními, aby nakonec dospěl ke svému "autentickému paradoxu", cit.: Pokud je po dokumentaristovi požadována autenticita, kterou se snaží docílovat při snímání realistické situace, můžeme zapojením prvku "nepravdy" dojít k "pravdě". - Navrhuji hodnocení "B".

Datum: 19.2022

Podpis: